

שומרי משמרת הקודש

גיליון
פ'

מרחשון תשפ"ב

גיליון חודשי לחיזוק והתעוררות בענייני תפילה וכבוד ביהמ"ד

מלב אל לב

התבוננות לאור התקופה

חבר יקר!

שלום וברכה

לבטח הזדמן בפניך לקבל מזכרת באירועים ומעמדים שונים.

אנשים רוצים להנציח לימים רבים את המאורע ואת החוויה בהם עומדים. מעניקים לכל הנוכחים שי קטן כמזכרת מהשמחה או מהמעמד בהם השתתפו, על התשורה חרוטים כמה מילים על מנת לשמר בזיכרון אותו מופע ומעמד מיוחד.

סיפר לי ידיד, שהשתתף לפני שנים בשבת התאחדות מיוחדת, השבת היתה מרוממת מאוד, שבת התעלות של ממש, התפילות היו בהתרוממות הנפש ובהתלהבות, סעודות השבת מלאים בתוכן רוחני עשיר, שעות של שיחות קודש בעבודת ה' מלווים בשיירות ותשבחות לא-ל-חי. הוא טען בפני שאותה שבת שינתה אצלו לטובה כמה נקודות חשובות בחיים. בנוסף אמר לי שאחד הדברים המסייעים לו להיזכר באותם רגשות נשגבים מאותה שבת עילאית, גם לאחר שעברו מאז כמה שנים. סידור קטן שקיבל כמזכרת, בכל פעם שהוא מתפלל בסידור זה, מיד עולים לו בזיכרון אותם תחושות ורגשות נפלאות.

בקשר למה הבאתי את הדברים?

תקופה נהדרת ומזהירה מאחורינו, החל מראש חודש אלול, ימי תשרי העמוסים במצוות ובתפילות מיוחדות ונעלות, כל אלו באו לחבר אותנו אל אבינו שבשמיים, לחוש קרבת ה', להתרומם מעל הקרקע הגשמית המושכת לדברים שהם הצד ההפוך מעבודת הבורא. כל אחד רוצה לשמר ולנצור בקרבו את אותם רגשות נעלים ונשגבים, כיצד עושים זאת, כיצד משמרים את התחושות הטהורות הללו לאורך ימים. הבה נשתמש ברעיון המזכרת.

איזו מזכרת יכולים אנו לקחת מאותם ימים? את השופר הנחננו עד לחודש אלול הבעל"ט, את הקיטל נלביש בעז"ה בעוד כחצי שנה בליל הסדר, דפנות הסוכה הוצנעו עד לשנה הבאה, את ארבעת המינים והערבות גזנו עד שריפת חמץ.

בימים הגבוהים הקדושים, התפילות היו בכוונה רצויה, הרגשנו תענוג רב ומתיקות נפלאה, לא עלה על הדעת כלל לשוחח בשעת התפילה, היינו נוכחים בתוכם בבחינת 'ואני תפילה'.

מכיר אתה את דברי הרה"ק מרוז'ין זי"ע לחודש מרחשון שהוא מלשון 'רחושי מרחשין שפוותה', שעדיין מרחשין בשפתנו התפילות מחודש תשרי. ברמז ניתן לפרש את דבריו הק', שע"י התפילות שאנו מתפללים גם לאחר שעברו הימים הק', כשעומדים כבר בחודש חשון, יכולים אנו להמשיך בקרבנו את תוכן הפנימי של חודש תשרי.

המזכרת שתוכל ללוות אותנו כל ימות השנה, היא תפילה ראויה ונכונה בשמירת קדושתה וכבודה, כך נזכור ונשמור אצלנו את קדושת חגי חודש תשרי לאורך ימים.

עלה והצלח

מאחל בכל לב
ידיך ומוקירך

דברים אחדים

אורח חיים נריא

זמן רב סבל ישראל שטולצמן מחולשה כללית וחש כובד רב בכל חלקי גופו, המצב החמיר עד שבקושי יכול היה להניע את אבריו והיה רתוק למיטה באפיסת כוחות, כשהרגיש שהגיעו מים עד נפש והמצב הוא בלתי נסבל, החליט לגשת אל הרופא לצורכי בדיקה וטיפול, הרופא נחרד לראות את מצב בריאותו הגרוע, מתברר שישראל זנח זמן רב את חולשתו עד שכוחותיו הידרדרו למצב חמור ביותר, 'חיידיק אלים השוכן בגופך הביא אותך למצב בריאותי ירוד כל כך, עד שהנך קרוב לשיתוק מוחלט בכל הגוף' - הודיע הרופא.

שעה ארוכה פרש הרופא בפני ישראל את תהליכי הריפוי עליו לעבור במסך התקופה הקרובה.

בשנעונו הבאים עליך להינדר ממאכלים מסוימים שאותם אפרט לך, תיאלץ להתרגל לסדרי ארוחות מדויקות על פי תפריט מיוחד, ארשום לך מרשם תרופות יקרות שתזדקק לקחתם יום יום, לבד מזאת תזדקק לעבור טיפולי פיזיותרפיה מוגדרים בעזרת מתקני עזר מיוחדים שייסיעו בעדך להליכה על הרגליים ושיפור שאר תנועות הגוף, שמע היטב! ההוראות הם קפדניות ואין לך לזוז מהם כמלוא ניקה, הם כולם לטובתך ולמנוח בריאותך השלימה, שמור עליהם בדייקנות לבל תקל ראש, בשינוי קל מההדרכות שקיבלת אתה עלול לשלם ביוקר ולגרום לך נזק בלתי הפיך חלילה.

לאחר שתיישם במלואם את כל ההנחיות שקבלת, מצב בריאות גופך ישתפר בעז"ה לבלי היכר, באפשרותך יהיה לנוע בכוחות עצמך ולשוב לחיים רגילים ותקינים.

בסיום התדרוך הוסיף הרופא אזהרה חשובה. עלי להזהיר מניסיון העבר במקרים דומים! בימים הראשונים לאחר הפסקת התרופות ובסיום הטיפול במכשירי העזר שנציב עבורך, יתכן שתחוש בתחילה, חסר אונים ונטול כוחות, תעלה בך הרגשה כאילו אתה חוזר אל הימים חלפני הטיפול, חכיר אני כאלה שבעקבות תחושות אלו נכנסו לייאוש ולא עשו את הפעולות הנדרשות לסדר יום תקין, ארוחות תקינות שלוש פעמים ביום, מעילות גופנית נכונה, כל זאת מחשבות פסולות ודמיונות שא שזה מעבר ליכולתם וכוחותיהם, הואיל וכך, אני מתריע בך מראש, אם חפץ אתה שהטיפול הארוך והממושך שהנך עומד כעת לעבור ימיק את התועלת הרצויה, עליך לדעת כי בסופם עליך לעשות את כל ההשתדלות המרבית להיכנס לתפקוד מלא במלוא הכוח והחיות ננדרש.

עומדים אנו בסיום תקופה גבוהה ומרוממת, עוד בטרם החל חודש אלול ידענו כי חודש אלול בפתח, באים ימים נעלים, העניינים הולכים להשתנות, מתחילת החודש שמענו בכל יום תקיעת שופר לעורר הלב לתשובה - 'עורו ישנים משנתכם', הוספנו פרקי תהלים להגיע למניין כפ"ר, כראש השנה התקרב והשמחנו

לסליחות - 'זוחלים ורועדים מיום בואך', ערב ראש השנה חרבים בסליחות, התרת נדרים, ראש השנה יום הדין - 'ונתנה תוקף קדושת היום', 'רחמנא אמר תקעו', 'מלכיות זכרונות שופרות', תשליו, עשרת ימי תשובה - כעבד המתרצה לאדוני, שבת טובה, יום י"ג מידות, כפרות, 'עד שירצה את חברו'. יום הכיפורים - וידוי, תשובה, סליחה וכפרה, עבודת יוה"כ, נעילה. מימי היראה הגענו לימי השמחה, ימים שביין יום כיפור לטובות עסוקים במצוות, סוכה, ד' מינים, צילא דמהימנותא, שמונה ימים גומרים את ההלל, הושענות, שמחת בית השואבה, הושענא רבה, שמחת תורה, אתה הראת, הקפות.

והנה, מיד למחרת שמחת תורה, בבת אחת הגענו לימים רגילים, תפילות רגילות ככל ימות השנה, ללא שום מצווה מיוחדת ושונה מימי חול פשוטים, לכאורה אין בידנו כעת את התפילות המרוממות ואת הפעולות הנדרשות לעורר הלב אל הקב"ה, עלולים אנו חלילה להתבלבל ולחוש חוסר אונים וחולשה בהעדר הימים הנשגבים והמרוממים שהיינו בהם והמצוות הנלווים אליהם.

לא באנו חלילה לדמות את התפילות והמצוות הקדושות של ירח האיתנים לכלי עזר בלבד, הלא הם קיום מצוות ה' ומי יעמוד בסוד ערכם ומעלתם, אולם בנוגע אלינו לעת הזאת, עלינו לזכור כי לאחר פרק זמן ארוך שעברנו תהליכי ריפוי הנפש וטהרת הלב, זה עתה הוא הזמן הנכון התחיל לנוע ולצעוד באותם כוחות שצברנו, לא נשליך חלילה את כל ההשקעה והיגיעה שהתאמצנו.

אמנם מטרתם של הימים הקדושים הן לכל אורח החיים, אך כנשנים לב נבחין כי רובם סובבים בעת התפילה, סליחות, שופר, מלכיות זכרונות שופרות, נענועים, הושענות, כל אלה סייעו בידנו לטפח ולייצל את התפילות שלנו שיהיו רצויים ונכונים בקדושתם, מטעה נמשיך לשמור אותם בשמירה מעולה שיהיו מקובלים ורצויים לפני אבינו שבשמיים.

מחקה ויאמ' ל'כבכט

האמרכת

רננו צדיקים

עבודת התפילה בצל צדיקי הדורות זי"ע

דברי מנחם

עובדות והנהגות, אמרות טהורות המעוררים לב ונפש בנינינו תפילה מאת

הרה"ק רבי מנחם מענדיל זי"ע

מקוסוב

מח"ס 'אהבת שלום'

ליומא דהילולא - י"ז חשוון - תקפ"ו

את כוחו העצום בעבודה זו תפילה, ירש רבנו מאביו הקדוש (הרה"ק רבי יעקב קאפיל זי"ע - תלמיד הבעש"ט הק'). וכמו אביו כן גם הוא היה שליח ציבור בעל קול נעים וחזק. קולו היה נשמע כשאגת הארץ. עוברים ושבים שמעו את קולו האדיר, שהגיע עד הרי קוסוב במרחק כמה קילומטרים. כ"ק אדמו"ר האמרי חיים זי"ע היה מספר, כי רועי הצאן שעל הרי קוסוב היו מכוונים את הזמן לפי שאגות התפילה ששמעו מפי רבנו, והיו רגילים לומר: 'הראב"ן כבר אומר לחי עולמים!'

בתפילת קבלת שבת, בעת שהתפלל רבנו את 'מזמור לדוד הבן לה' בני אלים וגו' - פסוק בפסוק, בקולו האדיר, היו רועי הצאן שעל ההרים אומרים זה לזה: פאניע ראב"ן סקאזיטע קול, קול קול! (אדון הרבי כבר אמר קול, קול, קול!)

רבנו מתייחס בספרו אודות תפילה בקול ואומר: 'וקול השאגות והרעמים שאנו עושין בתורה ותפילה - על ידי זה אנו מתקנין את מידת המלכות, שכינת עוזנו'. רבנו היה בעל תפילה אצל רבו הרה"ק המגיד מנדבורנא (הרה"ק רבי צבי הירש - בעל מצח ה' לצבי) זי"ע גם בימים הנוראים, ומרוב דבקותו בה' היה מתפלל כמעט עד כלות נפשו - ובהגיעו ל מלכות, זכרונות, שופרות, התלהב עד שכמעט פרוח נשמחו.

סיפר ר' אברהם יוסף מברשא, כי כאשר עבר רבנו לפני התיבה בתפילת 'הודו לה' בתפילת שחרית של שבת, הורעש בית המדרש מהתפילה, ובשעת פסוקי דזמרה נדמה בעיניו מרוב התלהבות והדבקות, כי כתלי בית המדרש עם הגג מתרוממים למעלה.

רבנו שבת פעם בסטרליסק אצל גיסו הרה"ק ר' אורי זי"ע, ובמוצאי שבת שלח הרה"ק לקרוא לתלמידו הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרטין זי"ע, אשר התגורר בישוב אחר, וסיפר לו על מהלך כל השבת, בין היתר התבטא: 'גיסי הקדוש התפלל בליל שבת קודש תפילת קבלת שבת, והיה ממש כמו 'כל נדרי' (כתר מלכות - תולדות הרה"ק)

כנסת הגדולה ג' ראשונות בתפילת שמו"ע לסדר שבחו של מקום וי"ב האמצעיות הן התפילות והבקשות על כללות ישראל ועל כל יחיד בפרט וג' האחרונות הן בקשה שתתקבל תפילתנו, ועכ"ז תפילת שמו"ע בכלל נקראת תפילה כי האיש המשכיל ראוי שיבקש ויתפלל אף בשלוש ראשונות כמו 'מכלכל חיים בחסד' ראוי שיחשוב בדרך בקשה ג"כ שיהיה כן, וכמו כן 'סומך נופלים' שיהא סמיכה לנופלים, ו'רופא חולים' יהי רצון שיהיה רפואה לחולים, ו'מתיר אסורים' יהי רצון שיצאו האסורים מן השבי, וזהו כוונת אומרים ז"ל (ברכות ו.) עה"פ 'לשמוע אל הרינה ואל התפילה' - במקום רינה שם תהא תפילה, פי' כי 'דנה' היא לשון שיר ושבח, וזהו במקום 'רינה' פי' בשעה שתאמרו השבת, היינו ג' הראשונות, לשון שם תהא תפילה. והנה 'קריאה' נק' ברכות אמצעיות ו'דברים' נק' שירות ותשבחות כעין ג' ראשונות, וזהו טרם 'קראו' ואני אענה, ומפרש עוד הן 'מדברים' ואני אשמע, פי' אפילו בדיבור לבד הנק' שירות ותשבחות ולא בדרך בקשה אני אשמע, וזהו ע"ד דאיתא בגמ' בר' חייא ובניו שעמדו להתפלל ביום תענית ואמר 'מוריד הגשם' ואתא מטרא נמצא שנענה בשעה שאמר השבח היינו ג' ראשונות. פר' ויצא

התחדשות בתפילה בכל יום

... והאיש המשכיל צריך לראות להרגיש בתענוג התמידי התחדשות... וכמו שאמר ז"ל בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים וכאלו היום נתנו והיינו שצריך האדם למצוא טעם חדש והשגה חדשה בתורה, וכן בעבודה שבלב שהיא התפילה צריך האדם למצוא התחדשות האהבה והיראה בכל יום ויום. פר' בראשית

בושה ויראה בגשתו אל התפילה

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו', פי' איש יהודי כשבא לגשת אל הקודש פנימה צריך להיות לו יראה ובושה, וזהו בי אדוני פי' ב"ר ר"ת ב'ושה' יראה, בזאת יבוא אל הקודש. פר' ויגש

העיקר הוא האש וההתלהבות הנובעת בלב האדם

שורש כל התורה ותפילה ועבודת הבורא ב"ה העיקר הוא האש וההתלהבות הנובעת בלב האדם בחזקת אש אהבה להש"ת באמת ע"ד הכתוב 'אשה ריח ניחוח לה' וע"ד הכתוב 'אש המזבח תוקד בו', ומכח זה בא לאש הגבוה של מעלה שנשלח לו בעזר הש"ת לאהבת הבורא ב"ה וב"ש, וזהו כוונת אמרם ז"ל (עירובין טג.) אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביאמן ההדיוט, כי אש ההדיוט הוא אש של מטה והוא התלהבות האש שבלב האדם שחושק בחשק אהבה להבורא ומכח זה זוכה לאש של מעלה מעולמות העליונים לאהבת ואחדות הבורא. פר' שמיני

כשיש ח"ו מחלוקת בעולם מצטנן ההתלהבות לתורה ותפילה

הם מריבת קדש מדבר צין. י"ל ע"ד ד' דנהה כשיש ח"ו מחלוקת בעולם אזי אפילו אותם הקדושים שאינם בעלי המחלוקת תפעול בהם המחלוקת עכ"פ באופן שיצטננו הדיבורים שלהם בתורה ותפילה ואין שורה בהם התלהבות ושמחה כלל, וזהו 'הם מריבת' פי' ע"י המריבה והמחלוקת שיש בעולם ע"י זה 'קדש מדבר צין' פי' ע"י אפילו אצל הקדושים יצטננו הדיבורים, או הכוונה אפילו הדיבורים הקדושים כמו תורה ותפילה מצטננים וד"ל. פר' פינחס

לחבר את השכינה הק' ע"י תיבות התפילה

צוהר תעשה לחיברת. פירש"י י"א 'חלון' וי"א 'אבן טובה'. י"ל דאלו ואלו דברי אלקים חיים דנהה ידוע שהשכינה הקדושה נקראת 'אבן טובה' ע"ד הכתוב 'אבן מאסו הבונים', ו'חלון' הוא לשון תפילה מלשון הכתוב 'חלו נא פני אל-ל וע"ד התיקונים הק' על הפסוק 'משיגים מן החלונות', ו'צוהר' הוא לשון 'בהירות', וזהו 'צוהר תעשה לחיברת' פי' שיע"י תיבות התפילה הנקראת 'חלון' תאיר ו'תצוהר' השכינה הקדושה הנקראת 'אבן טובה'. פר' נח

אמירת 'פרשת התמים' מכניע הקליפה שרצונה לגזול השפע

... שבכל בוקר מתעוררת קליפה אחת הנק' תולע... ורצונה לגזול השפע לעצמה וע"י קרבן התמיד שהיו מקריבין בכל יום היו מכניעין את הקליפה הנ"ל, וע"כ נקרא קרבן התמיד 'עולת תמיד' כי עול"ת הוא אותיות תולע ע"י כוונת האר"י ז"ל (שערי הכוונות דף ג'), ועתה שאין לנו בית המקדש אנו מכניעין קליפת התולע הנ"ל באמירת פרשת התמיד וע"כ צריך לכוין באמירת פרשת התמיד להכניע הקליפה הנ"ל. פר' חיישה

תפילת הלחש, להעלים מפני החיצונים

... דנהה ידוע כי להמשיך שפע גשמי ולהשפיעו לזולתו וכ"ש רוחני אזי צריך להעלים מאד הדבר מפני החיצונים שלא יקטרגו וגם צריך שמירה שלא ינקו מהשפעתו וכל מה שהזכר הוא יותר יקר ערך ביותר שמירה, ולזה תיקנו תפילה בלחש קודם תפילת קורס. פר' לך לך

כוונת בקשה בג' ראשונות בשמו"ע

... ע"ד הפסוק 'והיה טרם קראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע' כי הנה אמרו ז"ל לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל ולזה תיקנו אנשי

כל אחד מישראל יש לו חלק בבניין ירושלים

... שכל אחד ואחד מישראל צריך לראות להשלים חלקו בבניין בית המקדש ובמלכות בית דוד בחי' מלכות וכשיושלמו כל החלקים אזי יבוא משיח צדקנו ב"ב כי כל אחד מישראל יש לו חלק בבחי' מלכות בית דוד ע"ד הכתוב 'מה לנו חלק בדוד'... ולזה אנו אומרים בתפילת שמו"ע 'בונה ירושלים' בהוה פי' שבכל שעה ורגע נתהוו הבנין אלא שעדיין לא נגמר עד ביאת משיח צדקנו. פר' וירא

להתפלל עבור כללות ישראל

אנשי הצבא בזו איש לו, פי' בזו הוא לשון בזיון ע"ד פירש"י בפסוק רק הבהמה בזונו לנו שפירושו הוא לשון בזיון יע"ש (דברים ג לה). והיינו שאנשי הצבא הלוחמים מלחמתו של מקום ב"ה וב"ש הם מבזין לאיש כזה אשר אין חפצו רק לו לבדו, כי צריך להתפלל עבור כללות ישראל כנודע וזהו אנשי הצבא בזו איש לו ודו"ק. פר' מטות

תפילה על חבירו מתוך אהבה ואחדות אמיתית

ואברכה מברכך. י"ל ע"ד אמרם ז"ל 'כל המבקש רחמים על חבירו וכו' הוא נענה תחילה', פי' כי האדם המתפלל על חבירו נעשה צינור ההשפעה להשפיע לחבירו שעל ידו הולך השפע ובע"כ הוא נענה תחילה כין שעל ידו עוברת ההשפעה, וזוהו יובן מאחז"ל (סוטה לח): 'כל כהן שמברך מתברך', פי' כי המברך מעשה צינור ההשפעה כנ"ל וע"כ הוא מתברך. וזהו 'ואברכה מברכך' כי 'ברכה' הוא לשון בריכה היינו צינור השפעות טובות וז"ל 'והנה זהו דוקא אם המברך והמתברך אוהבין זה את זה ויש להן אחדות אמיתית ובשלימות אזי הן מעוררין צינור העליון... פר' לך לך

ביאור בנוסח התפילה 'ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם' בהמ"ז

לכאורה קשה על נוסח ברכת המזון שאנו מתפללין 'ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם וכו' כי אם לידך המלאה הפתוחה, הא כיון שהיא גזרת המקום בה' האין שייך תפילה ע"ז והלא דוד המלך ע"ה התפלל על זה 'ששב עולם לפני אלקים' והשיב לו הש"ת 'חסד ואמת מן יצרוהו' כנודע [לשון המדרש: אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולם 'ישב עולם לפני אלקים' (תהלים סא) תיישר עולמך בשוה העשירים והעניים אל א"כ 'חסד ואמת מן יצרוהו' אם יהיו כלם עשירים או עניים מי יוכל לעשות חסד. תנחומא משפטים טו]. והנה אמרו ר' פירש הנוסח של ברכת המזון על דרך זה, והיינו שאנו מתפללין לפני הש"ת שקבלתינו יחד באופן זה שהמקבל והנותן יאמינו כי מה שהבשר ודם נותן אין זה כי אם נתינת יד, וקאי גם כן על הנותן, והיינו שהנותן צריך לבקש ג"כ מהש"ת שיהא בבחינה זו שיאמין שנתינתו היא מתת אלקים ולא נתינתו שהוא בשר ודם, עכ"ד ודפח"ח. פר' ראה

שלימות או חיסרון

מבט אל התפילה

זוויות ראייה שונות על ענייני התפילה

סיבה מוצדקת בידו - סבר ר' גדליה.

אך כשקרה הדבר שוב באחד בימי השבועיים בהם היה נוהג משה אייזיק לקום בשעה מוקדמת מאוד ללימוד כמה שעות כהנה לתפילה, באותו יום המשיך משה אייזיק בשינה שעה ארוכה לאחר התפילה בישיבה, נדלק אצל ר' גדליה אור אדום, מה קורה עם משה אייזיק, איך זה יתכן שיפסיד זמן קריאת שמע, באותו יום נקרא משה אייזיק לשיחה, אך הוא שוב פטר את העניין בהתחמקות ובהבטחה כי

הדבר לא ייטנה שוב, אולם כשהבחין ר' גדליה באחד הימים כי משה אייזיק המתמיד הגדול היושב ולומד שעות רבות ללא הפסקה, מטפטט עם בחורים בפרוודור מחוץ לבית המדרש באמצע הסדר, מניסיון העבר - שנים רבות בהם עוסק בחינוך, קלט ר' גדליה כי מצב העניינים אומר דרשני והחליט לבדוק את העניין לעומק, הפעם לא ניח למשה אייזיק להתחמק עד שיבין היטב מה עומד מאחורי הנהגות משונות אלו.

בבת אחת קוטע ר' גדליה את פתיל החשבונות ומחזיר עצמו לחציאות לנוכח תלמידו לשעבר משה אייזיק.

אבקש את שליחתך מראש על הדברים שאומר לך ישירות. כששוחחתי אתך באותה תקופה, סוכם, שאכן הנך משתדל תמיד ושואף לשלימות, כשקבעת עבורך סדרי לימוד תעמוד בהם בעקשנות עד הסוף, כך בעבר התפילה ועוד, מידה תובענית זו היא מעולה מצד אחד, דורשת מאמץ בכדי לעמוד איתן בכל המשימות שהצבת לעצמך, אולם אליה וקוץ בה, הסברתי לך בשעתו שיש לך פחד גדול מכישלון, ברגע שאתה רואה שלא הצלחת לעמוד במטרה שיעדת לעצמך במלואה ואינך יכול להביא את שיא השלימות לפי ראות עיניך, הנך יורד מכל העניין ועוזב את הכל, גם את החלק שביכולתך לבצע. לדוגמא, באותו בוקר בימי הסליחות לאחר עבודה מאומצת מכמה ימים לתעוררת מאוחר, ברגע שהבנת שמשהו השתבש בסדר יומך, לא ראית שום צורך להודרך ולהתחיל את עבודת היום מעכשיו, הגעת להחלטה שגויה - 'זהו! היום הזה לא מוצלח, אמשיך לישון, לא יקרה כלום'. כך גם כשהגעת מאוחר לסדר וידעת כי היום לא תוכל ללמוד את שעות הסדר הקבועות שקצבת לעצמך, לא היה מופרך אצלך לבטל את שאר הזמן בפטפוטים, ושוב בגלל מחשבה פסולה - 'הלא בין כה וכה לא הצלחתי היום'.

אני מניח כי היום לאחר שהתבגרת בכמה שנים, כעת תשכיל להבין כי מידה זו עמדה לך לרוועץ, אין ספק כי שאיפה לשלימות היא מידה נעלית ונשגבה, ברם ברגע שהיא גורמת לנסיגה ורפיון כשאינך יכול להשיג את המטרה בשלימותה, בעת הזו הופכת מידה זו למשגה וחסרון. הדרך הכונה כשמטרת האדם היא עבודת ה', להביט אל חובתו ומה מוטל עליו בעת הזאת, בשעה זו אינו שם לבו לכל אותם כישלונות, אינו נשבר מחוסר הצלחות שהיו אמורים להיות לפי ראות עיניו.

יש לציין כי אכן שאיפותיך הם טובות ונעלות, אשרי חלקך, הלוואי ואחרים ילמדו מזה, גם כשיצאת מהישיבה עקב נישואיך, הצבת לעצמך מטרת גבוהה ושאיתך רמות, כך וכך תלמד, הספקים כאלו וכאלו, תכננת גם כיצד תיארה התפילה שלך יום יום.

אולם ברגע שהגעת לשלב שאינך מסוגל לעמוד בכל אותם שאיפות רמות במלואם נסוגת אחור מכל אותם קבלות טובות שנהגת בהם, כל זאת היות ולא העמדת בפניך את האפשרות כיצד ואיך תנהג בשעה שאינך יכול ליישם את כל המשימות באופן מלא, מה שגרם לך לדרך חיים שגוי ומוטעה של 'או הכל או כלום', זו אינו האופן הרצוי בעבודת ה'. כשהשאיפה לשלימות גורמת למצב זה האם שלימות תיקרא, או שמא היא בכלל חיסרון... אבקש שוב את שליחתך, הרשיתי לעצמי לדבר ברורות, כפי שזכור לי, אתה מוכן לשמוע ולקבל, דברי יצאו מתוך הלב, בתקווה שייכנסו אל לבך.

אחת הסיבות המרכזיות הגורמות לנסיגה לאחר הימים הקדושים, רבים עומדים נבוכים ותמהים, איך זה יתכן הלא כה רבות דיברנו והבטחנו וקבלנו על עצמנו בימים הקדושים, היינו בטוחים כי אורח חיינו ישתנה לחלוטין, איך זה יתכן שלאחר תקופה כה קצרה, לא נעיים לומר, אך כפי הנראה כמעט ולא נשאר מאומה....

נבדוק את עצמנו האם אין אנו ניצבים במודע או שלא במודע בעמדה שגויה ומוטעית של 'או הכל או כלום', נמשמש בקרבנו מה עשינו לאחר המעידה הראשונה או השנייה לאחר הימים הקדושים, האם אלה גרמו לנו לנסיגה אחורה מכל אותם הנהגות טובות שהצבנו לעצמנו, נשגיח היטב שהרצון לשלימות לא יהפוך לנו למשגה וחסרון....

עדיין יש בנו מטרת הלב שרכשנו מתקופה זוהרת זו, אם קבלנו על עצמנו לשמור על קדושת התפילה בהרתה, גם אם קרה והייתה מעידה מתוך שכחה או אי שימת לב, בל נרפה ונעזוב חלילה, נתחזק להמשיך לשמור על כבוד התפילה וקדושתה בתוקף ובעוז.

זה עתה הסתיים השיעור הקבוע בבית המדרש 'תהילה לדוד', המג"ש הרה"ג גדליה הויכמאן שליט"א פסע לאיטו לכיוון ביתו מהורהר בקושיה חזקה שנשאלה ע"י אחד משומעי השיעור, השואל - יהודי יקר העמל קשה לפרנסתו, בסיום יום עבודה מפרך מגיע בקביעות להשתתף בשיעור, הוא שאל שאלה שמצריכה עיון, כנראה שגם לאחר שיוצאים שנים רבות לעבודת כפיים, בעת שנכנסים אל תוך הגמרא מתעוררים החושים הצעירים במיטבם ונשאבים אל עומק הדברים - מהרהר ר' גדליה.

הרהורי לבו ומחשבותיו נקטעים באחת כשהוא שומע קריאה המופנית אליו - 'ערב טוב המשיגה!' אמנם כשבע שנים שעזב ר' גדליה את תפקידו כמשיגה בישיבה הנודעת לשם ולתהילה 'חדוותא דשמעתתא', שנים רבות שימש בתפקיד יקר זה, אהוב היה על כל תלמידיו ועל כל צוות הישיבה, בעת שהגיע ר' גדליה לגבורות, הגם כי כוחו היה במותניו פרש מרצונו באמרו כי עדיף שכוח צעיר יטול את המושכות לידו, כשהפצירו בו להישאר במטרה, השיב ר' גדליה בחיוך שעדיף לו לעזוב בשעה שעדיין מעוניינים בו ורוצים אותו, ולא בזמן שיתבקש לעשות זאת מכורח המציאות....

באותה עת התפנה בביהמ"ד השכונתי 'תהילה לדוד' מקומו של המג"ש הותיק ר' שמחה משה ז"ל, התבקש ר' גדליה למלא את מקומו, ר' גדליה קיבל את התפקיד החדש בשמחה ומאז מוסר הוא את השיעור העיוני בגמרא במתיקות ובהסברה נפלאה.

כעת כשמונים אליו בתור 'משיגה', נושא ר' גדליה את עינו בהבנה כי אחד מאפלי תלמידיו עומד לפניו, על אף שר' גדליה זוכר היטב את כולם גם אלה שלמדו אצלו לפני עשרות שנים, אולם לאחר צאת התלמיד בצעירותו ללא חתימת זקן ומתייצב לאחר שנים וזקנו מגודל, מתקשה ר' גדליה לזהותו. משה אייזיק גאנצמאן - הוסיף האיש, חיוך רחב עלה באותו רגע על פני ר' גדליה - שלום עליכם משה אייזיק, מה מעשיך כיום?

מהרגע הראשון בו הגיע משה אייזיק לישיבה הרשים לטובה את צוות רבני הישיבה, המשיגים והרמ"ם הפליאו את שקידתו והתחנתו, גם חבריו למסלל הלימודים הבחינו כי יש כאן כח חזק ונדיד, משה אייזיק היה ממשכימי קום, בכל בוקר היה קם בזריזות שעות קודם התפילה, לאחר טבילה במקווה טהרה היה יושב ולומד בחשק ובהתמדה כהכנה לתפילה, בשעת התפילה היה עומד על מקומו הקבוע ומתפלל בקול ובהתלהבות, לאחר טעימה קצרה לפת שחרית היה מתייצב מהראשונים בסדר, משקיע את ראשו בלימוד מעמיק, לדבר באמצע הלימוד, מאן דבר שמיה, כולם ידעו שאם רוצים לשוחח עם משה אייזיק על דבר מה, אך ורק בשעות בין הסדרים, וגם זה לא לזמן רב, היות ומוסיף סדרים משלו להרחבת ידיעות בלימוד התורה, כך גם בשאר סדרי הלימוד היה משה אייזיק תמיד מהמציניים, משקיע את ראשו ורובו בתורה בהתמדה וגייעה, היה סמל ודוגמא למופת הן בלימוד הן בתפילה הן במידות טובות והליכות חיים, תמיד היה נעים בחברו, כשהתבקש ללמוד עם בחורים חלשים בכישרונותיהם תמיד נענה ברצון, היה שמח לעזור לחבר ולקדם אותו בלימוד, כולם שיבחו ופיארו את מעלותיו והועידו אותו לגדולות, משה אייזיק היה לאות ולדוגמא בהצטיינות בהתמדה ובסקירה, בתפילותיו הנלהבות, בהליכותיו והנהגותיו.

כעת מתבונן ר' גדליה בתלמידו לשעבר, בהבחנה חטופה לא נראה משה אייזיק בעיניו כאחד שיושב באוהלה של תורה ותמיהה רבה עולה בעיניו, מה קרה למשה אייזיק ה'בן יקר' של הישיבה.

מחשבותיו הרצות בזו אחר זו נגדעות שוב כשחשה אייזיק חשיב לו על עיסוקיו, שהוא המנהל הראשי בסופרמרקט הענק 'לב העיר', יש להניח שכישרוני המבורכים שיעו בידו להגיע למטרה נכבדה זו תוך זמן קצר.

ר' גדליה נדהם ומופתח, אינו מרבה במילים, מבטי עינו חודרים היטב במשה אייזיק שהבין מיד את התמיהה כיצד הבחור המתמיד והשקדן החיש את צעדיו בפרק זמן קצר כל כך, לעולם העסקים.

- אכן, כל ימי בישיבה הייתי בטוח כי אקיים בעצמי 'שבתי בבית ה' כל ימי חיי', תמיד חשבתי שאמשיך בסדר היום כאילו אני לומד בישיבה, לימוד כמה שעות לפני התפילה, תפילה במתינות, סדרי לימוד שעות רצופות בשקידה, אולם לאחר נישואי, הבנת שהתנהגות זו היא לא מעשית ובלתי אפשרית, במיוחד לאחר לידת הילדים והטיפול בהם, ראיתי שסדר יום זה היא אינו בר ביצוע ולא אוכל לממש את שאיפותי, הגעתי למסקנה ועזבתי את הכולל, יצאתי לעבודה, גם התפילות הם לצערי חפוזות, לימוד לפני התפילה אינו מצוי אצלי כלל, בערב לאחר יום עבודה מפרך הנני משתדל להשתתף בשיעור דף היומי שברובו אני נרדם בו, ישנם ימים שמרוב עייפות נאלץ אני גם לוותר על השיעור, זהו סדר יומי בקצרה - סיכם משה אייזיק.

ר' גדליה מנתק את עצמו מההווה, תמונות מלפני זמן ועידינים עולים בראשו, מהשנים הראשונות של משה אייזיק גאנצמאן בישיבה.

יום אחד כשסייר המשיגה ר' גדליה הויכמאן בחדרי הפנימייה בשעות הבוקר המאוחרות, הופתע לראות את משה אייזיק עדיין שוכב במיטתו, ר' גדליה חרד לשלוחו והתעניין האם אינו חש בטוב, משה אייזיק התחמק כי הוא מרגיש טוב והכל בסדר, ר' גדליה החליט שלא ללחוץ יתר על המידה, לא בחור כמשה אייזיק יתן לעצמו פורקן ויזלזל בסדרי הישיבה, כנראה

התפילה לאור הפרשה

ענייני תפילה
הנלמדים מפרשת
השבוע

מזמור לתורה

נכתב ע"י אהרן הקוראים היקרים הי"ו

בלבבות נרגשים אנחנו מודים היום לנדיב הדגול והנכבד ר' זלמן על תרומתו הנדיבה על בניית הבניין המפואר עבור בית הכנסת החדש...

היה זה במושב ידעיה, זמן קצר לאחר שסיימו את בניית הישוב החדש, חיפשו התושבים תורם עבור בניית בית הכנסת שישמש את אנשי המושב לתורה ולתפילה. לאור חיפושיהם נרחבים נמצא ר' זלמן הגביר שברחב ליבו הואיל בטובו לתרום קרוואן לצורך ציבור המתפללים - דיירי ואורחי המושב.

לאחר מספר שנים שהשתמשו במבנה העראי והתרבו דיירי המושב, הגיעו חברי ועד בית הכנסת להחלטה שבית הכנסת נהיה צר מהכיל את כל ציבור המתפללים שהלך וגבר, הגיע הזמן לבנות משכן קבע, בניין גדול ומפואר עבור בית הכנסת, לאור שנעשו כל תכניות הבניה החל מהנסיגות אדריכלות וכו', התיישבו חברי הוועד למצוא רעיון מי יוכל לממן את בניית בית הכנסת זה אומר בכה וזה אומר בכה, רעיונות של מציג, התרמה המונית, גיוס כספים, ירדו מהפרק מסיבות ונימוקים שונים, עד שעמד ראש הקהל ר' גרשון ונטל את רשות הדיבור, 'שמעו נא ידידי! לדעתי, יש לעלות ולבקש מאותו גביר ר' זלמן - האיש שתרם את הקרוואן הנוכחי, שיתרום לנו גם את הבניין החדש.

רעיון נפלא! - ענו כולם. ר' גרשון המשיך - נעלה אליו, נפרוש בפניו את המצב החדוק ובקש ממנו יהיה שיתרום עבור בניין חדש. בסיום דבריו נענה ר' שעפטל - אחד מחברי הוועד, 'מדוע שר' זלמן יסכים לתרום בצורה שאתה הצגת, לדעתי, כשנישג אליו, ראשית, נוהה לו מאוד על התרומה שתרם לנו, בזכותו יש לנו בית כנסת ובו אנחנו מתפללים מידי יום בימנו ומידי שבת בשבת, נציג לנגדו תמונות מבית הכנסת הנוכחי, נדגיש בפניו את זכויותיו וחלקו הגדול בכל שעות התורה והתפילה שמתנסחים לתפארת ולתהילה בבית הכנסת, אולם עכשיו להעניו למצב שבית הכנסת צר מהכיל את המתפללים, על כן באנו בבקשה ממך, הואיל נא בטובך לנדב לנו את בית הכנסת החדש. התכנית הצליחה, אכן כך עשו, ר' זלמן הגביר תרם את הבניין החדש.

בשעה שאנחנו עומדים לבקש מהקב"ה את כל מה שאנו צריכים, ישנם הבאים לבקש באופן של תן לי ותן לי, אך האפשרות הרצויה בטרם נתפלל על העתיד להתחיל ב'מזמור לתורה' - תודה לך אבינו שבשמים על כל מה שאתה נתן לנו עד היום, כעת רוצים אנו לבקש עוד על העתיד, הלא כך למדנו במשנה במסכת ברכות (פ"ט מ"ד) 'נותן הו'דא'ה לשתעבר, וצוץ לעידי לבא'. כך אנו אמורים בתפילת מודים הרבנו: ברכות הו'דא'ות לשמך הגדול והקדוש על שהחיייתנו וקיימתנו, פן תחיינו ותקיימנו. גם בתפילת 'שמחת' בשבת 'עד הנה עורוננו רחמיך, ולא עזובנו חסדיך ה' אלקינו, ואל תששנו ה' אלקינו לצנח', תפילה כזאת בוודאי תיענה.

בסיום הדברים יש להוסיף, יש המתפללים בכל לבם אודות הישועה שעבורה הם זקוקים ומצפים, אך בברו הישועה אינם שומרים אל לבם להודות דיים על החסדים שקבלו מאת הבורא. בעניין זה יש ווארט נפלא, רש"י כותב על חיי שרה אמנו ע"ה 'בת ק' כבת כ', בשם צדיקים נאמר כאן רמז נאה, פרק ק' בתהלים הוא פרק 'ממור לתורה', ופרק כ' הוא 'יען ה' ביום צרה', אצל שרה אמנו ע"ה, עניין ההודאה להשי"ת היה כמו בקשה על הצרה, 'כולם שווים לטובה' בכל שנותיה, לא שכחה להודות להשי"ת כראוי על כל חסדיו ונפלאותיו. יעזור לנו ה' שובל להודות להשי"ת כראוי בכל עת, ויתקבלו לרצון תפילותינו וימלאו כל משאלות לבנו לטובה.

גיליון זה נדבט הבה"ח 'יהודה הכהן וולך הי"ו' לעילוי נשמת זקנו
הרה"ח ר' מרדכי בן הרה"ח ר' שלום מאיר הכהן וולך ז"ל
נלב"ע כ"ו חשוון תשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

יו"ל ע"י מערכת 'שומרי משמרת הקודש'
לחיזוק והתעוררות בעניין שמירת הדיבור בשעת התפילה
פקס: 03-6180410 • דוא"ל: shmh5775@gmail.com

וְאֵנִי תַפְלִיתִי לָךְ ה' עַת רִצּוֹן

פרשת לך לך - ויגן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'.

תרגום: וְצִלִי בְשֵׁמָא דְה'.

יאמר היום בה' ה' יראה. בזכות עמידה בניסיון גדול ונשגב זה, אוכלים ישראל מתן שכרה לדורות עולם וכדברי רש"י: 'ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות כדי שיאמר היום הזה בכל הדורות הבאים בה' ה' יראה אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה'.

אכן כן, סיפורים רבים מסופרים גם בימינו אנו, אודות אנשים שהתפללו בשעת ניסיון והתגברות על ישועה שהיו זקוקים לה, זמן רב, ותפילתם נענתה בתוך זמן קצר לאחר מכן.

***

בד בבד עלינו לשים לב לכל נחטיא את המטרה, ונצלל היטב את ההזדמנות הנקרות בפנינו, נמחיש את הדברים בסיפור הבא:

הכרוז יצא מבית המלוכה, בשבוע הקרוב יתקיים מופע גדול לכבוד יום הולדתו של המלך, התושבים כולם מוזמנים לאירוע המלכותי. המלך יופיע בהדרו בגן השעשועים הגדול שבחצר הארמון, במקום, יהיו תרגילים ומשחקים שונים לשעשע ולהנות את המלך ביום שמחתו.

ביום המיועד הגיעו כולם לצפות בהופעה המרתקת, אחד התרגילים היה כן, במרכז הגן עומדת בריכת שחיה ענקית, לרגל המעמד מולאה הבריכה במים קפואים כקרח, מנחה האירוע הכריז כי מי שיעבור בשחיה את הבריכה מכאן עד לעבר השני, זכותו לבקש מאת המלך ככל אשר יחפוץ, אמנם הפרס מוגבל לבקשה אחת, אך המלך ימלא את הבקשה במלואה ככל אשר תהיה.

הציבור כולו התלהב ונרגש לשמוע את הבטחת המלך, בזה אחר זה הגיעו אנשי המקום לנסות אולי יצליחו לעמוד במשימה המאתגרת שהוצבה בפניהם, חלקם הגדול פרשו מיד בראותם את אורך טווח השחיה שמוטל עליהם לשחות במים הצוננים, כמה אמיצים ניסו להיכנס, אולם אך דרכה כף רגלם במים הקפואים ניתרו לאחוריהם מעוצמת הכפור העז, הנועזים יותר הצליחו לתחוב את שני הרגליים אך לאחר מספר שניות חשו שאינם מסוגלים לשרוד עד לעבר השני, שעה ארוכה ניסו רבים ולא הצליחו במשימה האמיצה, הממונים כמעט והתייאשו למצוא אחד שיבצע את הפעולה הנדרשת.

בתוך כל ההמולה, לפתע ראו תנועה בתוך המים, סוף סוף נמצא הגיבור האמיץ שעשה את הלא יאמן, האיש חותר להגיע לצד השני, לאחר כמה רגעים יצא האיש בעבר השני של הבריכה וכל כולו מתנשף ורועד מקור, כולם הריעו ומחאו כף לנוכח האומץ הרב שנגלה לנגד עיניהם, הקהל עמד דרוך וציפה לשמוע את מוצא פיו במה יחפוץ, הלא המלך הבטיח לקיים את בקשתו במלואה.

לאחר דקות הצליח להירגע מעט מהכפור העז ששלט בכל גופו, האיש פתח את פיו והכריז בקול - אני מבקש... הס הושלך בקהל, כולם רוצים לדעת מה המשאלה בה חפץ האיש, 'אני מבקש לדעת תיכף ומיד, מהו האדם האכזר רע המעללים שדחף אותי לתוך הבריכה וסיכרן את חיי...'. על אתר חקרו ובדקו, בתוך דקות ספורות נמצא האיש הדוחף, בקשתו בוצעה במלואה....

מאמינים אנו שכאשר הקב"ה מעמיד אדם בניסיון, ביכולתו לעמוד בכך, כך אומר הרמב"ן 'וכפ' וידע' ודע כי השם צדיק יבחן, כשהוא יודע בצדיק שיעשה רצונו וחפץ להצדיקו יצוה אותו בנסיון, ולא יבחן את הרשעים אשר לא ישמעו והנה כל הנסיונות שבתורה לטובת המנוסה' ע"כ. בזמן זה היא עת רצון לתפילה, נזכור היטב לבקש מהשי"ת את הדברים העיקריים והנצרכים לנו באמת לברכה ולישועה לחסד ולרחמים.

מסופר על יהודי פשוט, רוכל העובר מעיר לעיר, ששמו התפרסם כאיש המחלק ברכות לדוב וברכותיו מתקיימים, הדבר עורר תמיהה היות ולא נודע כאיש מורם מעם ולא ידוע בצדקותו, מאין כוחו להושיע את המתברכים מפיו, הסיפור העלה חשש שמא כוחותיו הסגוליים אינם מצד הקדושה ח"ו, הסיפור הגיע אל מרן הבעש"ט ז"ע שביקש לתהות על קנקנו וחקר אותו על מעשיו בהווה ובעבר. האיש סיפר כי נקלע לידו ניסיון גדול והוא עמד בזה, מאז נפתחו בפניו שערי ברכה וכל ברכותיו מתקיימות, באופן זה מצא דרך לעזור ולהושיע יהודים רבים.

***

פרשיות אלו לומדים אנו על מעשי האבות הק', מוטל עלינו ללמוד ממעשיהם ומדרכיהם, ידוע כי המעשה אבות סימן לבנים' שכל מה שאירע לאבות היה סימן לקורות בני ישראל במשך הדורות, אולם צדיקים פירשו 'מעשה אבות' הם 'סימן לבנים' כיצד להתנהג, על דרך מה שאמרו חז"ל 'שכל אחד ואחד משרה צדיק חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב' (תנא דבי אליהו רבה - פרק כה), נתבונן בנקודה יסודית מתוך מעשי האבות.

במשנה באבות (פ"ה מ"ג) למדנו: עֲשֶׂה נְסִיוֹנוֹת נְתוּסָה אַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְעָמַד בְּכַלֵּם. בתקופה זו לומדים אנו את ניסיונותיו של אברהם אבינו ע"ה, בתחילת הפרשה אמר הקב"ה לאברהם אבינו ועזוב את ארצו ומולדתו ואל גילה לו הקב"ה את הארץ, אברהם אבינו מקיים את דברי ה' במלואם, כשהגיע לארץ כנען נגלה אליו הקב"ה ואמר לו: 'לְזַרְעֶךָ אֶתֵּן אֶתְּ הָאָרֶץ הַזֹּאת', אברהם אבינו בונה מזבח לה' וביאר רש"י על בשורת הזרע ועל בשורת ארץ ישראל. בעת שהגיע למקום ישבו וגילה לו הקב"ה את המקום, בזה תם הניסיון, כעת הוכח שעמד אברהם אבינו בזה וקיים בדקדוק את רצון השי"ת ולא הררה אחר מידותיו, בזמן זה הבין אברהם אבינו ע"ה שהוא עת רצון מוכשר לתפילה, ויקרא בשם ה' - התפלל אברהם את הקב"ה.

כעניין זה מצאנו גם בהמשך הפרשה ו'יהי רעב בארץ ויגד אברהם מצרימה וגו' ופירש"י 'באותה הארץ לבדה לנסותו אם יהרהר אחר דבריו של הקב"ה שאמר לו ללכת אל ארץ כנען ועכשיו משיאו לצאת ממנה'. בסיום המעשה, לאחר ששב אברהם ממצרים 'ואברם כבד מאוד וגו' כעת תם הניסיון ועמד אברהם בזה, היה זמן ראוי ומוכשר לתפילה, גם כאן ויקרא בשם אברהם בשם ה' [לאחד הפירושים ברש"י מדובר על העת הזאת שחזר ממצרים].

עוד בפרשה זו, 'מלחמת המלכים' נחשבת לאחד מעשייה ניסיונות שלא הררה אחר מידות הקב"ה, כשסיים אברהם את המלחמה בנסים גדולים, כשפונה לערנות למלך סדום על מבוקשו פותח אברהם אבינו בדברים אלו: הֲרַמְתִּי יְדֵי אֵל ה' אֵל-עֲלִיּוֹן קִנְהָ שָׁמַיִם וְאָרֶץ, ובתרגום: אֲרִמִית יְדֵי בְצִלוֹ קִדְם ה' קִדְם אֵל-עֲלִיָּה דְקִנְיָנִיהָ שְׁמַיָּא וְאָרְעָא. שוב ראינו את תפילת אברהם אבינו לאחר עמידה בניסיון.

המקום הבולט והניכר לעניין זה מצאנו לאחר הניסיון הקשה מכולם והוא ניסיון העקדה, היחיד הנקרא בתורה 'ניסיון' - 'וְהָאֱלֹקִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם'. לאחר שעמד בניסיון, מתפלל אברהם תפילה לדורות ויקרא אברהם בשם המקום ההוא [תרגום: וְפָלַח וְצִלִי אַבְרָהָם תָּמָן בְּאֶתְרָא הוּא] ה' יראה אשר

ציידה לדרך

ובכלל זה המדבר בבית הכנסת... זהו ג' כבוד מכל דיבור ודיבור משחית אחר ובמקום קדוש, והוא דמיון מעמיד צלם בהיכל ח'ו'. לכן מאוד צריך לפרוש מזה ולעשות גדר שלא ישיח שום שיחה בבית הכנסת, וכשצריך לו מאד לדבר דבר הנה לא רחוק מאתו פתח בית הכנסת ויצא וידבר את דבריו. ערבינחלפר כי תצא - י' ד' כ' בחשון